

SİYASİ ANALİZ

Çin ve Ukrayna Savaşına Barış Önerisi

H.09 Şaban 1444 / M.01 Mart 2023

Hizb-ut Tahrir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Siyasi Analiz

Çin ve Ukrayna'da Barış Önerisi

27 Şubat 2023 tarihinde El Arabiya sitesinin aktardığına göre, "Kremlin Çin'in barış planını memnuniyetle karşılıyor, ancak çözüm çok uzak." açıklamasını yaptı. Rayul Yevm sitesinin 27 Şubat 2023 tarihinde bildirdiğine göre, "Kremlin, Çin'in Ukrayna'daki barış planına büyük önem verdiklerini, ancak detaylı şekilde incelenmesi gerektiğini söyledi." 21 Şubat 2023 tarihinde Putin, "Rusya'nın ABD ile yapılan Yeni START antlaşmasına katılımını askıya aldıklarını" duyurdu... (21.02.2023 Anadolu Ajansı) Bu açıklamalar, Biden'ın 20 Şubat 2023 tarihinde Kiev'e yaptığı ziyaretin ve Ukrayna Devlet Başkanı Zelensky ile görüşmesinin ardından geldi. Biden, Kiev ziyareti sırasında yaptığı açıklamada "Ukrayna'nın salı günü açıklanacak 500 milyon dolarlık yeni bir askeri yardım paketi alacağını söyledi..." (20.02.2023 Skynews Arabia) Bu açıklamalardan önce Çin Dışişleri Bakanı Wang Yi Münih Güvenlik Konferansı'nda yaptığı açıklamada, Çin'in Ukrayna'da barışçıl çözüm için tutum açıklayacağını duyurdu ve "Bu savaş kızışarak devam edemez" dedi... (18.02.2023 CNN Arabia)

Çin, Ukrayna'daki savaşı durdurabilecek mi? Çin neden savaşın patlak vermesinden bir yıl sonra böyle bir inisiyatif sunuyor? Rusya neden planı memnuniyetle karşıladı ve sonra çözümün uzak olduğunu söyledi? Çin planının başarı şansı nedir?

Yukarıdaki soruların cevabını açıklığa kavuşturmak için aşağıdaki hususlara bir göz atmak gerekiyor:

Birincisi: Rusya-Ukrayna savaşında etkisi olan ülkeler:

1- Amerika: Başkan Biden liderliğindeki Amerika, Amerika'nın Batı dünyasının liderliği hakkında Avrupa'nın kuşkularını bertaraf etmeyi başardı. Biden yönetimi, Batı'nın Ukrayna'ya sağladığı askeri ve askeri olmayan yardım çabalarında uyum sağladı, böylece Ukrayna, Rus saldırısı karşısında dayandı. Yine ABD, Rusya'ya uygulanan ekonomik yaptırımlarda Batı'yı bir araya getirdi, Rusya'nın Avrupa'ya giden enerji damarlarını kesti, hatta Japonya, Güney Kore ve Avustralya gibi Avrupa'ya uzak olan ülkeleri Rusya'ya uygulanan yaptırımlara dahil etti. Önceki Trump yönetimi sırasında varlığı sorgulanır hale gelen NATO'ya yeniden hayat verdi. Biden yönetimi Ukrayna'ya yapılan silah yardımlarını artırdı ve Amerika'nın amacının Rusya'yı Ukrayna'da mağlup etmek olduğunu duyurdu.

2- Avrupa'daki büyük ülkeler: Rusya'ya karşı İngiltere'nin tutumunun Amerika'nın tutumundan ayırt edilmesi artık mümkün değildir. Sonrasında ise Almanya ve Fransa da bu tutumları izlediler. Rusya'nın Avrupa'ya giden tüm enerji damarlarının kesilmesiyle Almanya'nın Rusya karşıtı tutumu arttı. Hatta eski Rusya Devlet Başkanı Medvedev, Ukrayna'ya tank tedariki konusunda Avrupalı müttefiklerine uyum çağrısında bulunmak amacıyla "Rusya'ya karşı bir savaş veriyoruz, birbirimize karşı değil..." (24.01.2023 eş Şuruk) açıklamasında bulunan Almanya Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock için "tam ve yararlı bir aptal" nitelemesinde bulundu. (29.1.2023 Anadolu Ajansı) Yani Baerbock, Avrupa'nın Ukrayna anlaşmazlığında taraf olduğunu itiraf etmektedir. Cumhurbaşkanı'nın, Rusya Devlet Başkanı ile temasları nedeniyle müttefiklerinin eleştirilerine maruz kalan Fransa da sonunda aynı trene bindi. Avrupa ülkeleri Rusya'ya karşı Amerikan lokomotifinin peşine takıldı. 19 Şubat 2023 tarihinde Sky News Arabia'nın haberine göre Münih Güvenlik Konferansından döndükten sonra çeşitli basın kuruluşlarına açıklama yapan Macron, "Rusya'nın Ukrayna'da yenilmesini ve Ukrayna'nın da kendi konumunu savunabilmesini istiyorum" dedi.

3- Rusya: Uluslararası alanda Rus ordusunun güçlü olduğu heyulasının ardından, Ukrayna savaşı Rus ordusunun önemli zayıf noktalarını açığa çıkardı. Kiev civarında, Harkiv'de ve son

olarak da Herson'da bozguna uğrayan Rus ordusunun mertebesi yerle bir oldu. Rus ordusu, Rusya'nın büyüklüğünün payandası iken uluslararası büyüklüğünün payandası olarak geriye sadece nükleer gücü kaldı. Rus ekonomisi ise, zaten zayıftı... Politik olarak Amerika ve Avrupa, Rusya'yı uluslararası alanda büyük ölçüde izolasyona uğrattı. Bunun yanı sıra Rusya, içeride de savaş konusunda görüş birliğinden yoksundu. Kısmı seferberlik ilan edildiğinde, birçok Rus yurt dışına kaçmıştı!

İkincisi: Tüm bu uluslararası değişkenlerin Çin üzerindeki etkisi:

1- Çin, Amerika'nın öncelikler listesinin başında yer aldığını yani Rusya'dan önce geldiğinin farkında. Amerika, Tayvan konusunda Çin'e eflenmekte ve bu konuda Çin'i sıkıştırmaktadır. Güney Kore ile yaptığı benzeri görülmemiş askeri tatbikatlar ile Çin'e meydan okumakta, Moskova'ya uygulanan yaptırımlar nedeniyle Çin'in Rusya'nın zararlarını telafi etmesine ve Rusya'ya ölümcül askeri yardım sağlamasına karşı çıkmaktadır. Amerika'nın Çinli Huawei şirketi ve diğer teknoloji şirketlerine karşı yürüttüğü ekonomik savaş gibi Çin ekonomisine yönelik ABD'nin gizli ambargosu, askeri alanda kullanıldığı ve Çin'in ABD'nin ulusal güvenliğini tehdit ettiği gerekçesiyle elektronik çip alımı durdurulduğunda bu kuşatma söz konusudur. Çin, Amerika'nın Japonya'yı silahlandırıldığını ve baş ağrısı haline getirdiğini görüyor. Dahası Amerika, Japonya'yı Çin'in yürek acısı olacak şekilde geliştirmektedir. Amerika'nın Asya'da kurduğu "AUKUS" ve "QUAD" gibi askeri paktlar da böyledir. Bütün bunlar, Çin ve ordusu için muazzam zorluklar oluşturmaktadır.

2- Tıpkı Amerika gibi Çin'in önemli bir ekonomik partneri olan Avrupa ülkelerine gelince, Washington'un ortak koordinasyon arzularına boyun eğmişlerdir. Rusya'nın Ukrayna'daki savaşı tetiklemesinden ve Avrupa kıtasını Rus tehdidinden korumak için Avrupa'nın Amerika'nın güvenlik şemsiyesine acil ihtiyacı olduğu açığa çıkmasından sonra bu ortak koordinasyon canlanmıştır. Çin, Rusya-Ukrayna savaşı ile yeniden canlanan Amerika'nın Avrupa ülkeleri liderliğinin, onları Çin'e karşı Amerikan tutumunu benimsemeye sevk ettiğine tanık olmuştur. Kapitalist ülkelere ve Doğu Asya'daki "Batılılaşmış" yandaşlarına atıfta bulunmak için "benzer düşünceye sahip" ülkeler terimi ortaya çıkmıştır. Dahası NATO'nun Doğu Asya'daki rolünden söz edilmeye başlanmıştır. Bu, Çin için ciddi bir tehdittir. Amerika, pek çok ülkeyi Pekin'e karşı sürükleyebilecek yeteneindedir.

3- Rusya'ya gelince, zayıflığı onu Çin'in küçük ortağı olmaya sevk etmektedir. Özellikle uluslararası arena Rusya için gittikçe küçülmektedir. Avrupa, Rus petrol ve gazından vazgeçti, Rusya Avrupa'nın enerji can damarı iken geriye çok az şey kaldı. Avrupa ve Amerika, Rusya'ya kapılarını kapattı, diğer ülkelerinde peşine düştü, bu ülkelerden Rusya'ya uygulanan tavan petrol fiyatlarına uymalarını talep etti. İşte tüm bunlar, Rusya'nın Çin'i, enerjisini ve hammaddelerini dünya piyasalarına arz edebileceği tek kapı olarak görmesini sağladı. Batının "Rusya'nın Çin'e ticari yakarışı" olarak adlandırdığı şey işte budur. Bu durum, en önemli ticari destinasyonu olan Amerika ve Avrupa karşısında Çin'i zor duruma düşürmektedir.

4- Çin'in kendisine gelince, Ukrayna savaşına karşı benimsediği duruşun belirsizliğine rağmen savaşın sonuçlarının hoşuna gitmeyeceğini görmesi gerekir. Çin, Ukrayna savaşından hemen önce Rusya ile "sınırsız ittifak" belgesi imzalamıştı. Amerika ve Avrupa ülkeleri, Çin'den Rusya'nın Ukrayna saldırısı karşısı bir tutum almasını istediklerinde, Çin belirsiz bir tutum almış, ne Rusya savaşını desteklediğini ifade etmiş ne de müttefiki Rusya'ya destek bildiriminde bulunmuştu. Rusya'ya güvenlik garantisi verilmesini kabul etmediği için savaşın patlak vermesinden sadece Amerika'yı sorumlu tutmakla yetinmişti. **Sanki Çin, Rusya'nın Ukrayna'da yeni bir oldubittiği dayatacağı, Ukrayna'da güvenliği sağlayacağı ve Batılı ülkelerin Rusya'nın yeni uluslararası konumunu tanımak zorunda kalacakları beklentisi içerisindeydi. Bu, Çinlilerin duygularını okşayabilir, özellikle Tayvan'da Çin için zımnen daha iyi bir uluslararası konum olarak değerlendirilebilirdi.** Ancak Rus ordusunda beliren zayıflık ve Ukrayna'da savaş cephelelerinde

alınan yenilgiler, sanki Rusya ile ittifakından geri adım atmış gibi Çin'in tutumunda gelgitlerin egemen olmasını sebep oldu.

5- Batı'nın Çin düşmanlığı kokan tüm bu tutumları, Çin'i Amerika ve Avrupa ülkelerine karşı benzer tutumlar almaya itmediği gibi Rusya'yı da desteklediğini ifade etmeye sevk etmemiştir. Çünkü Çin'in yükselişi ve yeni Çin'in konumu tamamen dış ticaretine bağlıdır. Zira Amerika ve Avrupa pazarları, Çin azametinin ana arterini oluşturmaktadır. Sovyetler Birliği'nin askeri mirasını temsil eden Rusya ise böyle değildir. Ekonomi ve uluslararası ticaret, Rusya'nın uluslararası konumunun temeli değildir... Ancak bir başka açıdan Çin, Asya ve Asya dışında açık denizlerde Rusya ile ortak askeri tatbikatlar yapmayı sürdürmüştür. Belki de ortada durmak istemiştir. Çünkü Amerika ile arasında olası bir çarpışmanın meydana gelmesi durumunda ihtiyaç duyduğu Rusya'yı kaybetmek istemediği gibi Batılı ülkeleri de kaybetmek istememektedir. Avrupa ülkeleri ile ticareti, ekonomisinin can damarını oluşturmaktadır...

Üçüncüsü: Dolayısıyla bu tutumlar, Çin'in, iki tarafla ilişkileri dengeli olmasa bile iki taraf arasındaki krizi çözmek için inisiyatif alan bir arabulucu gibi düşünmesini sağlamıştır. Tüm bunlar, Rusya'nın Ukrayna savaşından sonra Çin'in üstünde kara bulutlar dolaşmaya başladığı anlamına gelmektedir. Tüm bu karabulutlar, Çin'in Ukrayna'da barış girişiminin ilk bölümünü veya Çin kısmını oluşturmaktadır. Ancak bu kısım, ikinci kısım ile yani Rusya kısmı ile kaynaşmadıkça ciddi herhangi bir inisiyatif doğuramaz. Bu kısım incelendiğinde, görülür ki:

1- Rusya, kısmi seferberlik ilan edip yarım milyona yakın insanı silah altına alsa da ve bugün olduğu gibi Donbass'ın Bahmut kentindeki saldırılarını artırsa da savaşı kazanmasının imkânsız olduğunun farkındadır. Çünkü sadece Ukrayna ordusuyla karşı karşıya değildir, kendi ifadesine göre "NATO'nun yetenekleriyle" karşı karşıyadır. NATO, açıkça Ukrayna'da Rusya'yı yenilgiye uğratmak için aleni bir şekilde Ukrayna'ya ölümcül askeri yardım sağlamaktadır. Öyle görünüyor ki Rusya, sağlam bir Amerikan iradesi karşısında hem Ukrayna'da hem de uluslararası alanda yenilgiye uğrayacağını farkındadır. Coğrafi olarak Rusya'ya en yakın ülkelerden olan Finlandiya ve İsveç'in, NATO'nun yeni üye ülkeleri olmasına ramak kalmıştır. Tarih boyunca Rusya'nın en azılı düşmanı olan Almanya, hızlı bir şekilde askerileşmeye başlamıştır. Doğuda Japon ordusu, özellikle de Japonya'nın Rusya'nın 2. Dünya Savaşı sırasında işgal ettiği Kuril Adalarını Rusya'dan talep etmesi nedeniyle yakında Rusya için büyük bir tehdit haline gelebilir. Ukrayna ve uluslararası alandaki bütün bu gelişmeler, Rusya'ya büyük güvenlik yükleri yüklemekte, Rusya'nın zayıflığını daha da gün yüzüne çıkarmaktadır hele de benzeri görülmemiş ekonomik yaptırımlara maruz kalmışken...

2- Rusya tarafından Ukrayna'daki savaşın sonuçlarının tanınması, ordusunun ve ekonomisinin bozulmasını ve çevresindeki uluslararası koşulların kötüleşmesini durdurmanın yolunu aramak anlamına gelen Rusya'nın bu zayıflık göstergeleri, Rusya kısmını oluşturmaktadır. Bu ikinci kısım, Çin'in barış inisiyatifi ile ilgili birinci kısımdan daha az önemli değildir. Diğer bir deyişle Rusya, Ukrayna'daki savaşı durdurmak istediği gibi itibarını da kurtarmak istemektedir...

Bu nedenle iki kısmın buluşması (Savaşın Çin üzerindeki uluslararası olumsuz etkileri ve Rusya'nın Ukrayna'da zafer umutsuzluğu) Çin'in Ukrayna meselesine ilişkin barış inisiyatifini doğurdu. Bir yıl önce savaş başladığında durum böyle değildi. Öyle görünüyor ki Çin, Rusya'nın hızlı bir şekilde savaşı kazanacağını bekliyordu. Bu nedenle Çin, savaşın başlarında bir inisiyatif sunmak için beklemeyi yeğlemiş, böyle bir inisiyatifte bulunmuştur. Ancak Rusya'nın zaferden neredeyse umutsuzluğa kapılmasının ve itibarını kurtarmak için müzakere eğiliminin belirmesinin ardından Çin şimdi böyle bir girişimde bulunmuştur.

İşte bu, Çin'in Ukrayna'daki barış inisiyatifi gerçeğidir. Zamanlaması da manidardır. Özellikle inisiyatif, Batı ve Ukrayna'yı cezbetmek için ülkelerin egemenliğine saygı duyulmasını şart koşmuştur. Girişimde, Çin dışişleri bakanı Ukrayna'nın egemenliğini desteklediğini açıkladı.

“Çin’in önerisinde tüm ülkelerin toprak bütünlüğüne ve egemenliğine saygı gösterileceğini” söyledi. ^(18.02.2023 CNN Arabia) Bu, Batıyı müzakerelere çekmek için baştan çıkarıcı bir unsurdur...

Dördüncüsü: Bu Çin inisiyatifinin başarı şansına yani Ukrayna’daki savaşı sona erdirmesiyle ilgili soruya gelince, bu birkaç etkileyici faktöre bağlıdır:

1- Öncelikli Amerika’nın ve ardından Ukrayna’yı destekleyen Avrupa ülkelerinin tutumuna bağlıdır. Bu tutumlar, Ukrayna’nın başkenti Kiev ve Ukrayna Devlet Başkanı Zelensky’den meydana gelen katı duruşun tercümanlarıdır. Kısaca Ukrayna ve Batının bu tutumları, barış müzakerelerinin bir ön koşulu olarak Rus ordusunun Kırım da dahil olmak üzere Ukrayna’daki tüm işgal altındaki topraklardan çekilmesi gerekliliği olarak özetlenmektedir. Yani Rusya ile müzakereler, toprak üzerinde değil, tazminat ve savaş suçlularının uluslararası mahkemeye çıkarılması üzerinde gerçekleşecektir. Bu koşullar, sahadaki gerçekliğe yani mevcut cephelelerdeki ateşkes ve müzakerelere atıfta bulunan Rusya tarafından reddedilmektedir. Elbette Rusya ateşkes sonrasında itibarını kurtaracak tavizler vermek istediği gibi yaptırımları kaldırmanın ve el konulan fonları serbest bırakmanın yanı sıra sembolik de olsa kendisine bir miktar toprak kazanımı sağlayacak ödünler de vermek istemektedir...

2- Bugün Batılı ülkelerin Çin inisiyatifiyle ilgilenmedikleri, Rusya’nın Ukrayna’da tam bir hezimete uğramasını planladıkları ve bekledikleri anlaşılıyor. Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula Von der Leyen cumartesi günü CNN’e verdiği demeçte, “Çin’in Rusya ile çalışmadığına dair daha fazla kanıt ihtiyacımız var ve bunu şu anda görmüyoruz.” ifadelerini kullandı. ^(18.02.2023 CNN Arabia) ABD Dışişleri Bakanı Çin’i Rusya’ya destek sağlamakla suçladı: “ABD Dışişleri Bakanı Blinken, pazar günü ülkesinin CBS televizyonuna verdiği röportajda, Çin’in, Rusya’ya Ukrayna savaşında destek olmak için silah ve mühimmat sağlamayı “değerlendirdiğini” söyledi. ^(20.02.2023 El Kuds el Arabi) Bunlar, Batı’nın Rusya’yı yenilgiye uğratmak için Ukrayna’ya destek sağlamaya devam edeceğine dair yeterli göstergelerdir.

3- **Tüm bunlara rağmen Çin’in Ukrayna’da barış inisiyatifi, ülkelerin toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesi yani Rusya’nın geri çekilebileceği imasında bulunsa da günümüz konjonktürüne göre Amerika ve Avrupa’daki yandaşları ve tamamen veya kısmî bir şekilde hiçbir iradesi olmayan Ukrayna için kabul edilemez.** Çünkü Amerika, tutarlı ve silahlarının kalitesinin giderek arttığı bir şekilde Ukrayna’ya yardım sağlamakta, Başkan Biden da Rusya devlet başkanının Ukrayna’da asla galip gelemeyeceğini açıklamaktadır. Bu katı Amerikan iradesini, İngiltere’nin yanı sıra Rusya’ya karşı derin bir nefret besleyen Polonya ve Baltık ülkeleri gibi Doğu Avrupa ülkelerinde benzer bir irade de izlemektedir... Başka bir deyişle Çin’in barış inisiyatifi, Amerika tarafından kabul görmediği gibi memnuniyetle de karşılanmamıştır... Görünüşe göre bu tutumlar, Rusya’yı zor durumda bıraktığı için açıktan değil de örtülü bir şekilde inisiyatifi kabul ettiğini açıklamıştır yani bir adım ileri, bir adım geri atmıştır... 27 Şubat 2023 tarihinde Sky News Arabia’nın haberine göre, Kremlin, Çin’in inisiyatifi hakkında “Şartların Ukrayna’da henüz barışa uygun olmadığını” söyledi. Ama ardından “Rusya’nın, Çin’in barış planını takdirle karşıladığını ifade etti...” Yine Rayul Yevm sitesinin 27 Şubat 2023 tarihinde bildirdiğine göre, “Kremlin, Çin’in Ukrayna’daki barış planına büyük önem verdiklerini, ancak detaylı şekilde incelenmesi gerektiğini söyledi.” Sanki Rusya, geri dönüş hattına girmiş gibi geliyor...

Beşincisi: Özetle önümüzdeki dönem, Çin’in Ukrayna’daki savaşı bitirme inisiyatifi başlığı altında yeni bir gelişmeye sahne olacaktır. Çin’in bu çabaları, savaşın patlak vermesinden bir yıl sonra uluslararası konumu için çok risk teşkil eden Ukrayna bataklığından çıkmak isteyen Rusya’ya bir umut olmuştur. Bu çabaların öncelikle Çin’in yararına olduğu gerçeğine ek olarak, Amerika, Avrupa, NATO ve Ukrayna bu girişimi reddetmekte ve sorgulamaktadır. Bu nedenle uluslararası koşulların değişmesi veya Rusya’nın Ukrayna’da büyük ve etkili bir saldırı başlatabileceğini kanıtlaması müstesna, bu girişimin başarı şansı çok düşük gibi görünüyor. Amerika ve NATO ülkelerinin Rusya’ya pusu kurdukları ve Rusya’nın zaferini engellemek için tüm savaş arterleriyle

Ukrayna'yı desteklemeye hazır oldukları göz önüne alındığında, Rusya'nın büyük ve etkili bir saldırı başlatması ise öngörülebilir gelecekte çok düşük ihtimaldir.

Sonuç olarak, günümüz dünyasında büyük ülkeler olarak adlandırılan bu sömürgeci kafir ülkeler, dünyanın iyiliği için değil, kötülük ve zararı için kendi aralarında çatışmaktadırlar. Rusya, hareket halindeki her Ukraynalıyı öldürmek için Ukrayna'ya saldırırken, Amerika ve Batı kendi askerlerinden ziyade Ukraynalılar ile düşmana karşı bir savaş yürütmektedir! Dolayısıyla iki taraf da Ukraynalıları öldürmek için Ukrayna'da birbirleriyle çatışmaktadır... İşte yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya çalışan bu ülkeler böyledir. Çıkarlarını daha doğrusu bir kısım çıkarlarını gerçekleştirdiği sürece akan kanın yoğunluğu umurlarında değildir... Sanki tarih tekerrür ediyor. Pers ve Roma devletleri, birbirleriyle çatışıyorlardı. Biri galip geliyor, diğeri yenilgiye uğruyordu vs... Her biri kendi çıkarları için insanların kanını emen birer makine gibi hareket ediyordu... Bu durum, Allah hak ve adalet ehli İslam ümmetine zafer ve apaçık fetih nasip edene dek böyle devam edegelmiştir. Böylece İslam ve Müslümanlar üstünlük elde etmişler, küfür ve kâfirler de zilletle uğramışlardır. Ve bu, Allah'ın izniyle yeniden olacaktır.

وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ * بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ "O gün Allah'ın zafer vermesiyle müminler sevinecektir. Allah, dilediğine yardım eder. O, mutlak güç sahibidir, çok merhametlidir." [Rum 4-6]

H.09 Şaban 1444
M.01 Mart 2023